

Asser
Historische
Vereniging

Boekpresentatie

Het horloge van de parachutist, Asser oorlogsherinneringen

Welkom

Welkom bij de boekpresentatie van de Asser Historische Vereniging.

Gezien de huidige omstandigheden kunnen we dat niet in een zaal doen met een heleboel mensen, dus doen we het vandaag maar digitaal. Mijn naam is Kitty Janssen en ik ben al tien jaar betrokken bij de Asser Historische Vereniging.

De vereniging is opgericht in 1989 en dat betekent dat we in 2014 ons 25-jarig bestaan vierden. Dat deden we onder andere met een jubileumboek *Straat van mijn jeugd*. Dat was zo'n succes dat we door zijn gegaan met boeken uitgeven. Zo kwam in 2017 het *Waterboek van Assen* uit en vorig jaar volgde het *Asser spoorboekje*.

Dit jaar, 2020, 75 jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog, kan een boek met Asser oorlogsherinneringen natuurlijk niet ontbreken. Dat brengen we dus vandaag uit. In het komende filmpje laten we u alvast iets zien over de inhoud.

Film 75 jaar vrijheid

Zuiderbegraafplaats

Dit is de ingang van de Zuiderbegraafplaats aan de Beilerstraat. En hier zijn nog steeds, voor wie goed kijkt, sporen van de bevrijding van Assen op 13 april 1945 te zien. Bij de gevechten raakten het hek en enkele grafstenen beschadigd.

Via de Beilerstraat rukten de geallieerden op richting het centrum van Assen. En via de Beilerstraat kwamen na de strijd de militairen de stad in.

Daar gingen bijna vijf moeilijke jaren aan vooraf, waarin de hakenkruisvlag niet alleen in Assen, maar in een groot deel van Europa wapperde. Een aantal van de Asser oorlogsherinneringen wordt verteld in het nieuwe boek van de Asser Historische Vereniging.

Dahliastraat

Zoals het trieste verhaal van Diele Jacobus Weidgraaf. Hij woonde met zijn vrouw Jantje Popken en hun kinderen in de Dahliastraat. Hij accepteerde de Duitse bezetting niet en deed illegaal werk. Al in april 1941 werd hij gearresteerd. Na een afschuwelijke tocht langs de kampen Amersfoort en Buchenwald kwam hij in Dachau terecht, waar hij in juli 1942 overleed.

Oosterhoutstraat en Eschstraat

Klaas Zwickler was nog maar vijf jaar, toen hij op 3 januari 1941 tijdens het ontbijt gesis, geplof en gebonk in de achtertuin hoorde. Hij wist toen nog niet hoeveel geluk hun gezin en de burens hadden, want het bleek een niet ontplofte brisantbom te zijn. In de Eschstraat was een brisantbom gevallen die wél ontplofte en dat kostte zeven mensen het leven. Op meerdere plaatsen in de stad waren brandbommen gevallen, die veel schade veroorzaakten.

Groningerstraat

Hier in de Groningerstraat was de groentewinkel en woning van de familie Stel en daarnaast woonde kachelsmid Lezer met zijn gezin. Gosse Stel speelde als kind vaak met zijn buurmeisje Grietje Lezer en kon in zijn hele leven het beeld van zijn Joodse burens, die in oktober 1942 hun vernietiging tegemoet liepen, niet verwerken.

Gosse Stel werd 19 jaar op de dag dat Assen werd bevrijd. Een vreemde verjaardag: 's nachts nog bang in de kelder, 's middags voor het eerst in bijna vijf jaar zonder angst op de fiets door de stad en het bos.

Vaart Zuidzijde en Gasfabriekstraat

Hier was de fietsenzaak van Hendrik Molema. Molema had al het nodige meegemaakt tijdens de mobilisatie en in het begin van de oorlog, toen hij in Rotterdam was gelegerd. En toen moest hij ook nog in Duitsland gaan werken, want fietsenmaker was in de ogen van de Duitsers geen vitaal beroep. Tijdens zijn werk zag Molema raketinstallaties in Wilhelmshaven en dat betekende dat hij gevangen werd gezet. Na een half jaar zag hij kans te ontsnappen en de rest van de oorlog moest hij onderduiken.

Paul Krugerstraat

In tegenstelling tot Molema had Oene Blaauwbroek meteen de mogelijkheid om aan werken in Duitsland te ontkomen door onder te duiken. Dat betekende wel dat hij er niet bij was, toen hier in de Paul Krugerstraat in november 1944 zijn dochter Alie werd geboren. Pas vijf maanden later, na de bevrijding, zag Oene Blaauwbroek zijn dochter voor het eerst.

Vaart Noordzijde

Hier woonden de dames Auwerda. Hun neefjes Jan en Hendrik kwamen in de hongerwinter logeren, want in Assen was veel meer te eten dan in Den Haag. Ze bleven tot na de bevrijding van Assen en af en toe beleefden zij angstige momenten. Bijvoorbeeld toen de Duitsers huiszoeking kwamen doen en later, toen het huis tijdens de bevrijding onder vuur werd genomen omdat er Duitsers in verschanst zaten. De kogelgaten zijn nog steeds in het huis te zien.

Monument voor de omgekomen Franse parachutisten aan de Vaart Zuidzijde

Dit is het monument voor de omgekomen parachutisten, 32 Fransen en één Syriër. In de nacht van 7 op 8 april 1945 werden meer dan zeventienhonderd para's boven Drenthe gedropt in het kader van Operatie Amherst. Het was de bedoeling dat zij strategische plaatsen bezetten en de Duitsers zoveel mogelijk hinderden.

Eén van de para's gaf zijn horloge aan Dina Christerus, die het haar hele leven heeft bewaard. Na Dina's dood zocht haar dochter uit om welke parachutist het ging. Hij leefde nog en heeft zijn horloge na al die jaren teruggekregen.

Julianastraat

De zestienjarige Heiko Hagenus, die hier met zijn ouders en zussen in de Julianastraat woonde, werd in 1943 in Duitsland tewerkgesteld. Eind april 1945 bevond hij zich diep in Oost-Europa, bijna bij de grens met de Sovjet-Unie. Samen met zeven Nederlandse kameraden begon hij aan de moeizame reis terug naar Nederland. Het kostte deze jongemannen 41 dagen om in een verwoest Europa, waar duizenden mensen op drift waren geraakt, hun weg naar huis te vinden. Voor Heiko was het een thuiskomst met twee kanten: blijdschap om zijn veilige terugkeer, verdriet omdat zijn moeder in 1944 was overleden.

Al deze verhalen en nog veel meer komen aan bod in het nieuwe boek van de Asser Historische Vereniging. Vele Assenaren hebben hun verhalen en foto's gedeeld. Aangevuld met uitleg over oorlogsgebeurtenissen in Assen en wijde omgeving geeft het boek zo een helder beeld van een afschuwelijke tijd.

Opdat we niet vergeten.

Tussenstukje

Natuurlijk kan ook onze voorzitter Theun Vlieger niet ontbreken bij deze boekpresentatie.

Voorzitter Theun Vlieger

Dames en heren, vrienden van de Asser historie.

Als bestuur hadden we onze activiteiten in april keurig gepland.

Op 14 april onze jaarvergadering met de traditionele geschiedenisquiz van Bernd Otter.

Op 29 april een speciale avond in De Bonte Wever, die geheel in het teken zou staan van herinneringen aan Assen in oorlogstijd en de bevrijding op 13 april. Tijdens deze avond zou ook ons boek *Het horloge van de parachutist, Asser oorlogsherinneringen* worden gepresenteerd.

Helaas. Zoals de bezetter het Asser leven toen beheerste, zo beheerst nu een onzichtbare vijand ons aller leven. Daardoor konden beide avonden geen doorgang vinden.

Het boek is ondertussen wel afgewerkt en gedrukt, vandaar dat wij de presentatie nu digitaal doen. De titel van het boek verwijst naar een passage uit het interview dat is gehouden met mevrouw Mina Steenhuis, die vertelde over de belevenissen van haar ouders. En zij is niet de enige. Het boek bevat vele herinneringen van ooggetuigen en andere overleveringen.

Sommigen hebben hun herinneringen zelf opgeschreven, anderen zijn geïnterviewd om te voorkomen dat hun verhalen verloren zouden gaan. Al deze verhalen zijn in het boek verzameld. Daarnaast worden de fatale bomaanslagen op Assen beschreven en zijn er ter illustratie vele foto's opgenomen. Het is weer een prachtig boek geworden.

Ik zeg 'weer', want dit is alweer het vierde boek dat wij als Asser Historische Vereniging uitgeven. Ter gelegenheid van ons 25-jarig jubileum in 2014 verscheen het eerste boek, *Straat van mijn jeugd*, een bundeling van de artikelen uit het Asser Historisch Tijdschrift. In 2017 kwam het *Waterboek van Assen* uit naar aanleiding van de afronding van het weer bevaarbaar maken van de oude vaarroute door Assen. En in 2019 het *Asser Spoorboekje* naar aanleiding van de opneing van het nieuwe station.

Het nieuwste boek is vanaf heden te koop in de Asser boekwinkels voor de prijs van achttien euro. Leden van de Asser Historische Vereniging kunnen het boek weer met korting kopen voor de prijs van twaalf euro. Daarvoor is ons kantoor geopend. Wanneer u nog geen lid bent van onze vereniging, kunt u zich ter plekke laten inschrijven als lid en ook het boek met korting kopen.

Wij hopen als bestuur dat velen van u dit boek zullen gaan aanschaffen, want we moeten de herinneringen aan die oorlogstijd levend houden. Opdat we nooit weer in deze situatie terecht zullen komen.

Tussenstukje

Hoera, de boeken zijn er.

Gauw gluren.

Kijk, een tipje van de sluier.

We gaan nu naar mevrouw Steenhuis.

Aanbieding eerste exemplaar aan mevrouw Steenhuis

(KJ) We staan hier bij Mina Steenhuis en Mina heeft het verhaal verteld van het horloge van de parachutist. Dat ging over je moeder, denk ik.

(MS) Ja, dat heeft mijn moeder in de oorlog, aan het eind van de oorlog, gekregen van een Franse parachutist. Ze heeft het haar hele leven meegenomen, ook als ze verhuisd is, maar ze wilde er niks mee doen. En toen zij was overleden, hebben wij uitgezocht of de parachutist nog leefde en die leefde nog.

(KJ) Ja dat is gelukt hè

(MS) Ja, heel toevallig. Toevallig de goeie mensen tegengekomen en die meneer*, die belde één keer, die had het oude telefoonnummer nog van hem, en die belde en hij vertelde exact hetzelfde verhaal als wat ik verteld had aan hem. Dus het is echt.

** Mevrouw Steenhuis heeft het over de heer J.H. Jansen, die betrokken was bij de verschijning van een boek over Operatie Amherst, waarbij de Franse parachutisten in Drenthe werden gedropt. De heer Jansen had voor dit boek met verschillende parachutisten contact gehad en beschikte nog over het telefoonnummer van de parachutist die Mina's moeder had ontmoet. Deze parachutist, meneer Picard, wist nog precies wie Mina's moeder was.*

(KJ) Het horloge is weer naar Frankrijk gegaan als ik het goed heb begrepen.

(MS) Iemand van, een hoge meneer bij de Franse regering, heeft het meegenomen naar Frankrijk en weer aan meneer Picard teruggegeven.

(KJ) Nu is het een verhaal in ons boek. Mina, voor jou het eerste exemplaar. Alsjeblieft.

(MS) Ja, hartstikke mooi. Ik vind het heel mooi dat het verhaal hier nou instaat en ik ben heel blij met het boek.

(KJ) Fijn.

Blauw scherm met reclame. Stem op de achtergrond:

Het horloge van de parachutist, Asser oorlogsherinneringen is vanaf 9 mei te koop bij alle Asser boekhandels.